

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 009197 14 Квлз
Бања Лука, 25.12.2014. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Желимира Барића, као предсједника вијећа, те Обрена Бужанина, Стаке Гојковић, Слободана Милашиновића и Даниеле Миловановић, као чланова вијећа, уз учешће записничара Софије Рибић, у кривичном предмету против осуђеног Д.Л., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о захтјеву за заштиту законитости бранилаца осуђеног, адвоката Заједничке адвокатске канцеларије Ј.Ј. и Ј.И. из Б.Л., против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број: 11 0 К 009197 13 К од 04.11.2013. године, која је потврђена пресудом Врховног суда Републике Српске број: 11 0 К 009197 13 Кж 3 од 20.02.2014. године, у сједници вијећа одржаној дана 25.12.2014. године, донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев за заштиту законитости се одбија као неоснован.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 009197 13 К од 04.11.2013. године, а која је потврђена пресудом Врховног суда Републике Српске број: 11 0 К 009197 13 Кж 3 од 20.02.2014. године, оглашен је кривим оптужени Д.Л., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђен на казну затвора у трајању од 9 (девет) година. На основу члана 50. став 1. КЗ СФРЈ оптуженом се у изречену казну затвора урачунава вријеме проведено у притвору почев од 22.3.1993. године до 30.3.1993. године, као и од 18.01.2013. године, па надаље.

Против цитране правоснажне пресуде, браниоци осуђеног, адвокати Заједничке адвокатске канцеларије Ј.Ј. и Ј.И. из Б.Л., су поднијеле захтјев за заштиту законитости (у даљем тексту: Захтјев) због повреде Кривичног закона, повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС почињених у жалбеном поступку. Предлажу да се Захтјев уважи и преиначи пресуда

Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 009197 13 К од 04.11.2013. године тако што ће се осуђени Д.Л., на основу члана 298. тачка в) ЗКП РС ослободити оптужбе, или да се Захтјев уважи, укине пресуда Врховног суда Републике Српске број 11 0 К 009197 13 Кж 3 од 20.02.2014. године (или обје пресуде) и предмет врати надлежном суду на поновно одлучивање.

У одговору на Захтјев, републички тужилац Бранко Митровић је оспорио основаност Захтјева наводећи да се аргументима Захтјева у прилог тврдњи о повреди права на одбрану, у суштини указује на мањкавост чињеничне основе побијане пресуде, што не може бити основ побијања правоснажне пресуде овим правним средством, тако што се доводи у питање методолошки приступ у извођењу и оцјени доказа на главном претресу, а осим тога под битну повреду одредаба кривичног поступка у облику повреде права на одбрану се погрешно подводе оне повреде поступка које су законом издвојене у посебне облике битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. ЗКП РС.

Надаље, у одговору на Захтјев се оспорава основаност тврњи Захтјева да је повријеђен Кривични закон на начин што су радње осуђеног погрешно квалификоване по КЗ СФРЈ, код ситуације да је на дан извршења дјела на снази био Кривични закон Републике Српске-Посебни дио, при чему се апострофира да је КЗ СФРЈ важио у вријеме извршења дјела те био на снази све до 18.8.1993. године.

Предложио је да се Захтјев као неоснован одбије у смислу одредби члана 355. ЗКП РС.

Приликом одлучивања о Захтјеву, овај суд је испитивање повреда закона, у смислу одредби члана 354. ЗКП РС, ограничио само на оне повреде на које се позвао подносилац Захтјева, те је одлучено као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Захтјев за заштиту законитости се, у смислу одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС, може поднијети против правоснажне пресуде само у случајевима повреде Кривичног закона, те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), а уз ограничења прописана у ставу 2. и ставу 3. овог члана.

Тим ограничењима је искључена могућност улагања овог правног лијека ако није изјављена жалба на првостепену пресуду, као редовни правни лијек, а на наведене повреде материјалног и процесног закона се није могуће позивати у Захтјеву, ако нису биле изнесене у жалби (осим ако се ради о повреди учињеној у жалбеном поступку). Осим тога искључена је могућност улагања овог правног лијека против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

Подносеним Захтјевом бранилаца осуђеног, као основ побијања правоснажне пресуде означена су оба наведена законска основа (повреда одредаба кривичног поступка у виду повреде права на одбрану и повреда Кривичног закона), а повреде закона за које се Захтјевом тврди да су почињене у првостепеном поступку су, према стању списка предмета, истицане и у жалби на првостепену пресуду, осим повреде Кривичног закона у облику пропуста суда да се у изречену казну затвора осуђеном урачуна вријеме које је осуђени провео у екстрадиционом притвору.

Захтјев није основан.

На основу члана 12. Уставног закона за провођење Устава Српске Републике Босне и Херцеговине (Службени гласник Српског народа у БиХ број: 3/92 од 13.3.1992. године) и Закона о допуни Уставног закона за провођење Устава Српске Републике Босне и Херцеговине (Службени гласник Српског народа у БиХ број: 7/92 од 01.6.1992. године), КЗ СФРЈ је био у примјени у Републици Српској све до измјена и допуна овог закона које су извршене 09. августа 1993. године а ступиле на снагу 17.8.1993. године („Службени гласник Републике Српске“, број: 12/93), којим измјенама је назив закона промјењен у Кривични закон Републике Српске.

Како је овај закон у посебном дијелу прописивао између осталих и групу кривичних дјела против човјечности и међународног права, у које спада и кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, за које је оглашен кривим и осуђен Д.Л., а дјело је према утврђењу правоснажне пресуде почињено 18.02.1993. године (дакле у вријеме важења овог закона на подручју Републике Српске), то нема мјеста основаности приговору Захтјева заснованом на тврдњи да је у погледу кривичног дјела које је предмет оптужбе примјењен закон који се не може примјенити. Дакле, правоснажном пресудом нису почињене повреде Кривичног закона када су, примјењеном принципа временског важења кривичног закона, инкриминисане радње осуђеног правно квалификоване према закону који је важио у вријеме извршења дјела, као кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ.

Неоснован је и приговор Захтјева којим се тврди да из чињеничног описа дјела не произилази психолошки однос оптуженог према, изреком пресуде утврђеном, битном обиљежју овог кривичног дјела који се манифестује у хтјењу радње и вољи да наноси штетну посљедицу цивилима хрватске националности.

Наиме пасивни субјект овог кривичног дјела је цивилно становништво у смислу члана 3. став 1. тачка 1. под а) IV Женевске конвенције о заштити цивилних лица за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 13. став 2. у вези са чланом 4. став 2. тачка а) њеног Допунског протокола II о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба од 08.7.1977. године.

Под појмом цивилног становништва у смислу цитираних прописа међународног права, а у контексту околности инкриминисаног догађаја, треба подразумјевати цјелокупно неборачко становништво, односно сва цивилна лица која су се налазила у зони војних операција за вријеме оружаног сукоба који се одвијао на простору БиХ између организованих оружаних снага ВРС (с једне стране), и А БиХ и ХВО (с друге стране).

Дакле, за кривичну одговорност извршиоца предметног кривичног дјела свјесна компонента умишљаја као психичког односа извршиоца према дјелу, се огледа у свијести извршиоца дјела да неку од законом алтернативно прописаних радњи извршења (које се манифестују у разним актима насиља-нечовјечног поступања) предузима према цивилном становништву (у конкретном случају су у питању радње застрашивања цивила и убиство једног цивилног лица), при чему ова компонента умишљаја не укључује и свјест да предузимањем радње

извршења крши правила међународног права (ова околност се појављује као објективни услов инкриминације кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва), док се вољна компонента виности манифестује у хтијењу последице предузетих радњи према цивилном становништву.

Слиједом тога, супротно тврдњи Захтјева, ово вијеће налази да околности које прате начин извршења дјела и околности које су му непосредно претходиле, садржане у чињеничном опису дјела у изреци побијане правоснажне пресуде, а које су апострофиране у образложењу побијане пресуде, без сумње указују на постојање свијести осуђеног да инкриминисане радње, које несумњиво имају карактер нечовјечног поступања израженог у актима насиља, предузима према цивилном становништву, која чињеница (својство цивилног лица) представља један од елемената бића наведеног кривичног дјела. Одредница о националној припадности оштећених (цивили хрватске националности), те одредница о припадности извршиоца дјела назначеној оружаном формацији (ратна војна јединица В. с В.), манифестују припадност различитим националним групацијама које су биле укључене у оружани сукоб у БиХ на супростављеним странама, па ове чињенице детерминишу повезаност (узрочну везу) почињеног дјела са оружаном сукобом који се одвијао на територије БиХ, коју су контролисале сукобљене стране.

Повреда Кривичног закона у облику пропуста суда да у изречену казну затвора урачуна вријеме које је осуђени провео у екстрадиционом притвору није била изнесена у жалби на првостепену пресуду, па је тиме, у смислу цитираних законских одредби, искључена могућност њеног истицања у овом ванредном правном лијеку.

Из стања списка предмета произлази да је поднесак бранилаца осуђеног са захтјевом за урачунавање екстрадиционог притвора у изречену казну затвора осуђеном, поднесен првостепеном суду дана 26.5.2014. године (након правоснажности пресуде), те ће о овом захтјеву бити одлучено посебним рјешењем, с обзиром на то, да је поднесен након правоснажног окончања поступка у овом предмету.

У прилог тврдњи о учињеној битној повреди одредаба кривичног поступка која се огледа у повреди права на одбрану, аргументима Захтјева се првенствено оспорава методолошки приступ у извођењу и оцјени проведених доказа на главном претресу, уз тврдњу о неједнаком приступу у анализи доказа тужиоца и доказа одбране, те пропусту суда да поједине доказе цијени с аспекта оних сегмената на које је одбрана указала. При томе се прецизира да се ради о свједочком исказу оптуженог и материјалним доказима одбране (предочене фотографије у погледу изгледа оптуженог у вријеме извршења дјела, те видео запис јединице В. с В. чији је припадник оптужени био, на околност изгледа оптуженог).

Надаље, у прилог тврдњи о почињеној повреди права на одбрану, Захтјевом се указује на недостатке разлога у образложењу првостепене пресуде у погледу нелогичности и унутрашње противрјечности исказа свједока Ј.А. и М.Т., а потом противрјечности њихових исказа посматраних у контексту исказа свједока Б.А. и И.А., а Врховном суду РС се замјера да у својој пресуди није дао образложење на ове жалбене приговоре, те да није потпуно, цјеловито и јасно одговорио на приговор одбране о стварној ненадлежности суда.

На наведеним приговорима Захтјев гради тезу да су и у првостепеном и жалбеном поступку почињене битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, које се манифестују у повреди права на одбрану.

На напријед наведеним аргументима Захтјева не може се, по оцјени овог вијећа, темељити тврдња о повреди права на одбрану, као битној повреди одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Ово из разлога што приговор Захтјева којим се оспорава валидност оцјене проведених доказа због сегментарног приступа у оцјени исказа свједока, представља приговор чињеничног карактера (по ком основу закон не предвиђа могућност подношења овог правног лијека) и не може се подвести под наведени облик битне повреде одредаба кривичног поступка.

Надаље, под битну повреду одредаба кривичног поступка у облику повреде права на одбрану не могу се подвести оне повреде поступка које су као жалбени основ законом издвојене у посебне облике битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. ЗКП РС, али нису предвиђене као основ за подношење захтјева за заштиту законитости, укључујући и неке од битних повреда одредаба кривичног поступка на које се Захтјевом указује, а које се манифестују у виду недостатка разлога у образложењу за одлучне чињенице.

Наиме, право на одбрану садржано у принципу „једнакост оружја“ који манифестује једнак процесни положај странака током суђења, обухвата читав спектар процесних права која оптуженом обезбјеђују једнаке процесне могућности током поступка у припреми и представљању случаја који је предмет оптужбе. То право на одбрану првенствено обухвата, али се не ограничава на сљедећа права: право на довољно времена и одговарајуће могућности за припремање одбране, право да позива и испитује свједоке, право на ангажовање вјештака, право присуствовања суђењу, право приступа документацији и другим доказима који му могу помоћи у припреми одбране, право на браниоца, те право на присуствовање расправи у жалбеном поступку на којој је присутан тужилац. Повреда ових права, али и других права оптуженог која су у функцији осигурања једнаког процесног положаја странака током суђења, представља посебан облик битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, која има за посљедицу укидање пресуде донесене уз ове повреде поступка. Због посебног значаја ових права, која су у основи права на правично суђење гарантованог чланом 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, повреда права на одбрану је једини облик битне повреде одредаба кривичног поступка, прописан цитираном законском одредбом, који представља основ за подношење захтјева за заштиту законитости, као ванредног правног лијека.

Прихватањем става одбране изнесеног у Захтјеву, који се заснива на широко постављеној тези да свака повреда процесне норме на штету оптуженог манифестује повреду права на одбрану, било би бесмислено законско рјешење из члана 311. ЗКП РС по коме је извршена класификација битних повреда одредаба кривичног поступка у низ различитих облика, међу којима се као један од облика ових повреда, у тачки г) става 1. прописује повреда права на одбрану.

Наведени облици битне повреде одредаба кривичног поступка су истицани и као жалбени основ на првостепену пресуду, те је другостепени суд, оцјенивши их неоснованим, у образложењу своје пресуде дао јасне и увјерљиве разлоге за такву оцјену, која оцјена не подлијеже законској могућности преиспитивања по овом ванредном правном средству.

Дакле када је другостепени суд у образложењу своје пресуде навео разлоге у погледу одбијених жалбених приговора, онда се на приговору Захтјева којим се доводи у питање валидност образложења с аспекта потпуности, јасноће и увјерљивости датих ралога, не може темељити тврдња о повреди права на одбрану као битној повреди одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС учињеној у жалбеном поступку, као што би био случај да се другостепени суд није изјаснио у погледу жалбених приговора јер би такав пропуст одражавао повреду права оптуженог на ефикасан правни лијек.

Из изнијетих разлога, овај суд налази да поднесени Захтјев бранилаца осуђеног није основан, на што се и у одговору тужиоца на поднесени Захтјев правилно указује, јер повреде закона на које се позивају подносиоци Захтјева нису учињене, па је у смислу одредбе члана 355. ЗКП РС одлучено као у изреци, тако што је Захтјев одбијен, као неоснован.

Записничар
Софија Рибих

Предсједник вијећа
Желимир Барић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић